

VESTITORUL

ORGAN AL EPARHIEI ROMÂNE UNITE DE ORADEA ȘI REVISTĂ DE CULTURĂ RELIGIOASĂ

Redacția și Administrația :
Parcul Ștefan cel Mare No. 8.

Apare
la 1 și la 15 a fiecărei luni

ABONAMENT:
Parohiile : . . . . . 200 Lei
Particularii : . . . . . 160 Lei
Membrii Agrului . . . . . 100 Lei

PARTEA OFICIALĂ

No. 1041/1938.

Slujbă pentru pace și deslegare de sub jurămintele nefăcute.

Prin noua Constituție izvorită din înalta înțelepciune și dragoste de Țară a Majestății Sale Regelui Carol al II-lea, și pe care întreg neamul românesc în istorica ziua de 24 Februarie crt. cu însuflețire a învoit-o, s'a deschis o eră nouă în istoria neamului românesc. Este era de reînnoire a Țării și așezarea ei pe calea progresului și a desăvârșitei consolidări. Fiecare progres reclamă pace, liniște, dragoste de neam, spirit de jertfă și muncă cinstită. De aceea pentru a ne putea împlini datorițele impuse tuturor de noua Constituție, dintre cari cea mai de căpetenie este, precum a spus-o Majestatea Sa Regele, »de a munci fără preget pentru Patrie« trebuie, ca în pragul vieții noastre naționale noi, să ne curățim sufletele de orice ură, neînțelegere, împărechere, și ceartă și cerând ajutorul Atotputernicului Dumnezeu să caute fiecare să se pună la o muncă cinstită asiduă și productivă pentru binele Patriei. Indemnând pe toți credincioșii noștri la cel mai înalt patriotism, la ascultare față de cei mai mari și la o muncă săvârșită în deplină pace și înțelegere și făcând cel mai călduros apel la Preoții Eparhiei, ca să stea cu toții la culmea misiunii lor sfinte de a-și întări fiii lor sufletești în credință și dragoste față de Dumnezeu și față de Tron și Țară, dispunem, ca în Dumineca întâia din Postul mare, în 13 Martie crt., când biserica noastră serbează restabilirea păcii în Biserică prin înălțarea sfintelor și cinstitelor Icoane, pe cari le-au scos din biserici rătăciții cunoscuți în istorie sub numirea de iconoclaști, și cari au fost osândiți de Conciliul ecumenic al șaptelea (787 la Niceea) convocat și aprobat de Papa Adrian I, în toate bisericile parohiale să se înalțe rugăciuni pentru M. S. Regele, pentru pacea și dragostea între fiii neamului și pentru deslegarea de sub jurămintele, pe cari credincioșii bisericii noastre le-ar fi făcut afară de cele orânduite sau îngăduite de legile bisericești și civile.

Această slujbă bisericească se va oficia după următoarea

Rânduială :

(La sfârșitul Sf. Liturghii, după rugăciunea amvonului, preoții, sau preotul, iese înaintea ușilor împărătești).

Strana cântă : Mântuește Doamne poporul Tău și binecuvântă moștenirea Ta, învingere Regelui nostru Carol asupra contrarilor dăruiește-i și cu Crucea Ta păzește pe poporul Tău.

Preotul : Mărire Ție celui ce ne-ai arătat nouă lumină.

Corul : Doxologia cea mare.

Preotul : Indură-Te spre noi Dumnezeu după mare mila Ta, rugămu-ne Ție, auzi-ne și Te îndură spre noi.

Corul : Doamne îndură-Te spre noi.

Preotul : Încă ne rugăm pentru Preainălțat Regele nostru Carol al doilea, pentru stăpânirea, biruința, petrecerea, pacea, sănătatea, mântuirea lui, și pentru iertarea păcatelor lui, și pentru ca Domnul Dumnezeu nostru mai ales să-i dea spor, și să-i ajute întru toate, și să-i supună sub picioare pe tot dușmanul și potrivnicul.

Corul : Imnul Regal.

Preotul : Încă ne rugăm, ca să se păzească sfânt lăcașul acesta, și tot orașul (sau satul), și țara, de ciumă, de foamete, de cutremur, de potop, de foc, de sabie, de venirea altor neamuri asupra noastră, și de războiul cel dintre noi; și pentru ca milostiv, blând, și lesne iertător să fie bunul și iubitorul de oameni Dumnezeu nostru, și să întoarcă toată mânia ce este pornită împotriva noastră, și să ne scape de urgia lui, care pe dreptate e deasupra noastră, și să se îndure spre noi.

Corul : Doamne îndură-te spre noi.

Preotul : Auzine pe noi, Dumnezeule Mântuitorul nostru, nădejdea tuturor marginilor pământului și a celor ce sunt pe mare departe, și, milostive Părinte, milostiv fii, pentru păcatele noastre și te îndură spre noi. Că milostiv și iubitor de oameni ești, și fie mărire

înălțăm, Tatălui, și Fiului, și Sfântului Spirit acum și pururea și în vecii vecilor.

Corul: Amin.

Preotul: Domnului să ne rugăm.

Corul: Doamne îndură-te spre noi.

Preotul: Mulțumim ție, Stăpâne iubitorule de oameni, Impăratul veacurilor și dătătorul bunătăților, cea ce ai stricat peretele din mijloc al vrajbei și ai dăruit pace neamului omenesc, și ai dăruit și acum pace fiilor neamului nostru: sădește într'inșii frica Ta, și întărește-le iubirea unuia spre altul, stinge toată cearta, curmă toate smintelele și împărechierile. Că Tu ești pacea și scăparea noastră, și ție mărire înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Spirit, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Corul: Amin.

Preotul: Pace tuturor.

Corul: Și Spiritului tău.

Preotul: Capetele voastre Domnului să le plecați.

Corul: Ție Doamne.

Preotul: Domnului să ne rugăm:

Corul: Doamne îndură-te spre noi.

Preotul: Stăpâne, Doamne Dumnezeu nostru, unule născut Fiule și Cuvinte al Tatălui, cea ce prin patima Ta ai rupt toată legătura păcatelor noastre, și ai suflat în fețele Apostolilor Tăi și ai zis: Luați Spirit sfânt, cărora veți ierta păcatele, ierta-se-vor lor, și cărora le veți ținea, ținea-se-vor, Tu, stăpâne, prin sfinții tăi Apostoli ai dăruit celor ce în vreme potrivită slujesc în sfântă Biserica Ta să ierte păcatele pe pământ, și să lege și să deslege toată legătura nedreptății. Deci și acum Te rugăm pentru robii Tăi credincioșii acestei parohii, cari s'ar fi legat cu jurăminte neiertate, rupe legătura păcatelor lor, orice au grăit întru neștiință sau întru nebăgare de seamă, ori din micime de suflet au făcut, Cea ce știi neputința omenească, ca un Stăpân bun și iubitor de oameni, iartă-le lor toate păcatele cele de voie și cele fără de voie. Că Tu ești, cea ce Te înduri spre cei legați, cea ce ridici pe cei surpași, nădejdea celor desnădăjduiți, odihna celor căzuți, scapă și pe robii Tăi de legătura jurămintelor lor neiertate. Că s'a preamărit preasfânt numele tău, al Tatălui, și al Fiului și al sfântului Spirit, acum și pururea și în vecii vecilor.

Corul: Amin.

No. 1182/1938.

Jurământul de credință Regelui, Constituțiunii și legilor Țării.

În conformitate cu Decretul Regal No. 1048 publicat în Monitorul Oficial No. 49 din 1 Martie crt., toți cari primesc retribuțiune dela Stat, județ, comună etc., sunt obligați, ca în termen de 7 zile libere dela data publicării în Monitorul Oficial a noiei Constitu-

țiuni, să depună din nou în fața șefului ierarhic jurământul de credință Regelui, Constituțiunii și legilor Țării.

Funcționarii cari nu vor depune la termen acest jurământ vor fi considerați demisionați din funcțiune pe ziua expirării termenului. Se exceptează cei bolnavi, cari vor justifica împiedecarea cu certificatul medical liberat de un medic oficial, cum și cei aflați în concediu în străinătate, cari vor depune jurământul în termen de trei zile dela reluarea serviciului.

În ce privește Clerul nostru diecezan am luat telegrafic dispoziția, că clerul central și conducătorii oficiilor protopopești să depună jurământul în ziua de 5 Martie crt. la orele 9 dim. în fața Episcopului, iară preoții din pastorație să depună jurământul în fața protopopului în ziua de 7 Martie, orele 10 la sediul fiecărui protopopiat.

Cantorii, crâsnicii și întreg personalul bisericesc vor face jurământul în fața preotului propriu până în seara zilei de 7 Martie a. c. inclusiv.

Textul jurământului e: »Jur credință Regelui Carol II, jur să respect Constituția și legile țării, jur să-mi îndeplinesc cu onoare și conștiință funcțiunea ce-mi este încredințată și să păstrez secretele serviciului. Așa să-mi ajute Dumnezeu«.

Conducătorii oficiilor protopopești ne vor prezenta fără amânare formularele de jurământ semnate de fiecare preot precum și de dânsul, certificând depunerea jurământului.

Preoții, cari nu ar fi primit la timp avizul telegrafic, după primirea acestui ordin îndată se vor prezenta la oficiul protopopesesc și vor depune jurământul prescris.

Oradea, 3 Martie 1938.

No. 850/1938.

Concurs la parohii

Cu termenul de 1 Aprilie crt. se publică concurs la următoarele parohii:

1. *Pocola* (protopopiatul Beiușului), ce devine vacantă prin trecerea On.-lui Emanuil Chira în Dieceza Maramureșului.

2. *Uileac-Beiuș* (protopopiatul Beiușului), rămasă vacantă în urma transferării On.-lui Ioan Creșpai la Giorocuta.

3. *Recea* (protopopiatul Zălăului), ce devine vacantă prin transferarea On.-lui Nicolae Coste la parohia Săuca.

4. *Săcueni* (protopopiatul Ieriului), ce devine vacantă prin trecerea M. On.-lui Teodor Bohățiel la pensie.

Oradea, 23 Februarie 1938.

No. 1181/1938.

Caz de morală de rezolvit.

În conformitate cu § 20 din Decretul XVI al Sinodului din 1926, toți preoții din pastorație și cateheții dela școlile de orice categorie vor avea să rezolve în acest an următorul caz de morală-pastorală :

»Petru după moartea surorii sale Maria, aflând testamentul ei, în care jumătate din averea sa o testează lui iar cealaltă jumătate celuilalt frate Ioan, îl distruge și ajunge singur moștenitor. În urma acestei moșteniri averea lui Petru se mărește considerabil și ajunge și la o reputație mare în fața oamenilor. Fiind într'o boală grea, își spovedește fapta preotului. Preotul îl obligă la restituție. Petru însă obiectează, că în caz de restituție și-ar pierde reputația, căci fratele său Ioan care îl cam dușmănește ar divulga lucrul. Preotul atunci îi impune elemosină și îl absolvă. Petru se în-sănătoșază, face fapte de milostenie și danii pentru

scopuri pii. În urma deslegării preotului are conștiința liniștită și nici nu se mai gândește la vreo obligațiune față de Ioan, nici atunci când acesta îi cere un împrumut egal cu suma ce i se cuvenea din moștenire pentru a putea plăti o cauție necesară obținerii unei slujbe, care i-ar fi adus foloase însemnate.

Cu aplicare la cazul acesta să se spună :

- a) poate înceta obligațiunea de restituire.
- b) cine și cât e obligat să reștituiască ;
- c) când e obligat confesorul la restituție.
- d) a fost corect procedul preotului«.

Rezolvirea se va face în scris și se va prezenta din partea tuturor celor îndatorați direct Ordinariatului până la data de 15 Aprilie crt.

În conferințele protopopești din primăvara acestui an, conform Decretului VIII al Sinodului din 1926, se va discuta și cazul de morală-pastorală de mai sus.

Oradea, 3 Martie 1938.

Dumineca ortodoxiei

Rânduelile Bisericii răsăritene chiamă cu acest nume întâia duminică din postul Paștelui. Felul însă cum se tâlmăcește uneori înțelesul acestui nume, ne determină să revenim în câteva cuvinte asupra botuzului ei, adică asupra împrejurărilor din care a izvorât numirea la anul 842.

Veacul al 8-lea de creștinism a fost turburat de cea din urmă neînțelegere doctrinară în orient, de ordin dogmatic, care prin durată și călbătăcimea ei n'a fost însă mai puțin însemnată decât altele : neînțelegere cu privire la cinstea cuvenită sfintelor icoane. Potrivnicii cultului icoanelor, iconoclaștii, susțineau că cinstirea icoanelor este idololatrică, răzimați pe șubrede motive arătate în pseudo-sinodul lor dela 754, ținut în Bizanț, motive ca acestea : 1) unirea hipostatică între firea omenească și cea divină nu o cuprindem, iar icoanele pot să reprezinte numai firea omenească, deci duc la nestorianism, dualitatea persoanelor în Isus, erezie condamnată la Efes în 431. Apoi, 2) însași instituirea Euharistiei ne arată, că Cristos nu vrea să fie arătat și adorat sub alte forme. 3) Sfinții în cer se bucură de o vieță fericită și nu se cuvine să-i prezentăm în vieța aceasta cu ajutorul elementelor neviețuitoare din arta inventată de păgâni.

E vădită în aceste motivări greșala și confuzia ce se face între imaginea unui lucru și însuși lucrul sfânt, căruia i-se cuvine cinstea și cultul pentru vrednicia proprie, până când chipului i se dă cult nu pentru sine, ci pentru calitatea de a prezenta ființa sfântă, de unde cultul cuvenit icoanelor este cult relativ.

Oricum, sinodul iconoclaștilor n'avea să aducă decât un fel de legiuire teoretică și acoperitoare în materie, căci inițiativa, prigoana lor împotriva a tot ce este chip sfânt, sau ține la sine chip sfânt, era în-

cepută cu 20 de ani mai înainte, și a durat în total, cu o mică pauză, cam 120 de ani, cu o teroare de nedescris. Leo III »împărat și episcop« secondat de unii dintre episcopi și dus de iluzia creștinării evreilor și mahomedanilor din apropiata stăpânire, cari de asemenea nesocoteau chipurile sfinte, pornise mai întâi cu vorba, dar repede a trecut la fapte de o rară cruzime, împotriva credincioșilor și clerului rămas credincios bunelor tradiții și învățăturii celei drepte. Poporul era credincios și lipit de icoanele sfinte, cari au fost pururea semnele reale ale evlaviei și scenele mari ale răscum-părării lui, dar n'a fost cruțat ci urmărit în toate colțurile, cum urmăreau mai în urmă calvinii postul, căutând în oala românului, și prigonit, alături de icoanele arse și zdrobite, cu o sânguință vrednică de țeluri mai nobile. Au suferit mult foarte, ordinele călugărești, cenobiții, cari în fortăreața mănăstirii, spre deosebire de clerul de mir plecat, au fost mereu la datorie pe linia dreaptă a credinței, în frunte cu sf. Ioan Damaschinul în perioada întâia de persecuție și Teodor Studitul în a doua. Intre cele dintâi a fost doborâtă în Bizanț statuia Mântuitorului »Antiphones«. (De remarcat că era în trei dimensiuni, adică nu era icoană ; și aceasta pentru cei ce azi propovăduesc exclusivismul picturilor, icoanelor). Bisericile și-au acoperit picturile cu scenele sacre de mai înainte, înlocuindu-le pe acestea cu plante și animale, cu scene profane de vânatoare, încât păreau colivii de păsări sau magazii de alimente. S'au văzut mănăstiri arse, ori transformate în cazarme, iar călugării măcelăriți. Starețul Ioan, de pildă, pentru că n'a călcat în picioare o icoană a Maicii Domnului, a fost introdus într'un sac, cusut, și așa aruncat în mare. Pe unii i-au izgonit, pe alții i-au silit la căsătorie crezând că așa va dispăre

viața monahală, mare stâlp de opoziție împotriva ereziei iconoclaștilor. Nici mirenii n'au fost cruțați. Ei trebuiau să joare că nu vor da cinste icoanelor și că vor prigoni călugării.

Patriarhii ortodocși, adică neiconoclaști, s'au adresat Romei, dar au fost înlocuiți de iconoclaștii susținuți de stăpânitorii lumești. Papii nu odată au intervenit aducându-i aminte împăratului că dogmele Bisericii nu sunt treburi de ale împăraților ci ale episcopilor. În zădar. Urechi ascultătoare le-a dat Dumnezeu împărăteselor Irina și Teodora.

Cu vremea, tronul micului Constatin VI vine tutelat de văduva Irina, femeie evlavioasă și nobilă la suflet. Ea ar fi abrogat legile de prigoană, dar îi era teamă de armată. Intervenii însă un caz providențial. Patriarhul Paul IV, iconoclast de altfel, se retrage în mănăstire. Cazul a produs senzație, cum e firesc, iar vrednicul patriarh în fața ofițerilor trimiși de împărăteasă mărturisește sus și tare că are remușcări, și regretă că pentru frica de oameni s'a legat cu jurință să distrugă icoanele, slujind unei biserici subjugate de tiranie și ruptă de legăturile irenice ale bisericii universale și apoi exprimă dorința pentru un sinod ecumenic.

Irina ia curaj, murind Paul, alege un patriarh tânăr și deștept în persoana lui Tarasie, se adresează imediat Romei trimițând două scrisori la papa Adrian I, în care recunoaște în mod vădit primatul episcopului Romei, îl roagă de un sinod ecumenic, la care să ia parte personal ori prin delegați. Papa admitând ținerea sinodului alege forma din urmă de participare, dar pretinde mai întâiu osândirea sinodului iconoclast din 754 și o libertate deplină, asigurată prin jurământ, pentru toți membrii sinodului viitor.

Sinodul al VII-lea, ecumenic începu în vara anului 786 în Constantinopol, dar turburat de o răscoală a iconoclaștilor a trebuit să se mute la Nicea, unde s'a ținut de fapt începând cu 24 Septembrie 787. Ședința de încheiere din 23 Octombrie se ține în capitala imperiului ca să poată lua parte și Irina cu fiul ei. Delegații episcopului Romei au fost doi cu același nume, Petru, unul prelat de mir, altul starețul mănăstirii s. Sava.

În sinod, pe urmele scrisorilor papale aclamate cu: »așa crede întreg sinodul«, s'au redactat adevărurile despre cultul relativ al icoanelor cu dovezile din scriptură și tradiției. În urmă s'a arătat golițiunea argumentelor iconoclaștilor, anume că icoana lui Isus nu duce de loc la nestorianism, doar icoana firii omește trezește în noi idea întregului Cristos, adică a Cuvântului întrupat, pe cum nici chipul unui om nu prezintă decât trupul pictat și nici decum sufletul, cu toate aceste ne aduce aminte de omul viu, cu trup și suflet. Arta reprezentativă e adevărat că este alcătuită din elemente neviețuitoare, dar înfățișată, ne duce gândul la original, la ființa sfântă, care deșteaptă evla-

vie. În urmă s'a decretat permisiunea reproducerii precum și cinstirea manifestată după obiceiul de demult, prin sărutare, descoperirea capului, tămâiere, luminare, înclinare, înafară de adorarea propriu zisă (latria) care se cuvine numai naturii lui Dumnezeu. Icoanelor în schimb li se cuvine numai o cinste relativă, care adică trece dela ele la ființa ce reprezintă.

Așa se părea că s'a încheiat aceea pagină de viață bisericească sbuciumată în toate păturile sociale. Mănăstirile și alte clădiri și-au recăpătat destinația lor de mai înainte.

Pacea însă n'a fost de lungă durată. Perioada a două de turburare începu în urmă. Leon V (813—820) făcut-a totul, că să învie erezia, până și un patriarh din ofițerul căsătorit Cassitera. Prigoana începe din nou, dar, nici pe învățatul stareț Teodor Studitul nu l-au putut face să tacă nici măcar repetatele bătai cu nuele. Prigoana se estinde, Teodor se adresează Romei, trimite o delegație la papa Pascal I. Acesta intervine, încurajază pe cei asupriți și arată din nou calea adevărului. Papa zice că dacă numai rostirea cuvântului Isus aduce atâta sentiment de evlavie, după cum spune Sf. Pavel, deși vorba este numai expresia trecătoare a unui adevăr, cu cât mai vârtos va aduce o icoană, pictată cu mai multă trudă și mai stabilă! ba însăși tainele, sacramentele mântuirii noastre, sunt semne instituite de Mântuitorul! Și dacă sunt atât de neplăcute lui Dumnezeu chipurile, pentru ce socotim de prerogativă nobilă a omului faptul de a fi făcut după chipul și asemănarea lui Dumnezeu?

Barbarismul iconoclaștilor însă se desfășoară în plin până ajungem la Teodora, mama lui Mihai III. Aceasta într'o bună zi, ridicându-se dintr'o boală în care făcuse vot pentru cultul icoanelor, pretinde dela patriarhul iconoclast Ioan VIII, ori dimisia, ori restaurarea cultului. Locul acestuia îl ocupă Metodie care suferise multe prigoane. Într'un sinod ținut în localitate au fost evocate hotărârile dela 787 din Nicea; și cele ale altor sinoade. Nimic nou n'a fost de hotărât decât să revină la linia dreaptă a credinței ortodoxe de atâtea ori și cu atâta stăruință propovăduită de Roma prin episcopii ei înainte, după, și la sinodul din 787. Acest sinod s'a încheiat sărbătorește la 19 Februarie 842, în duminica întâia din paresimi, după ce se hotărîse că praznicul să se repeteze de fiecare aniversare.

Turburarea a încetat, pușinii iconoclaști s'au retras și au dispărut cu desăvârșire.

În lupta pricinuită de erezia iconoclastă au luat deci parte toate clasele sociale. Bunurile obiceiuri ale credincioșilor lipiți cu multă dragoste și cult de obiectele evlaviei și vieții lor religioase au fost clătinate, nu numai, dar prigoniți mai bine de un secol. E firesc deci și just că sosind pentru a doua oră la un moment de pace, la ceea ce în fond n'a fost altceva decât restaurarea adevărului sinodului ecumenic

de mai înainte, toată grija a fost îndreptată într'acolo, să redreseze chestiunea în așa fel ca adevărul biruitor să fie și să rămână mereu la suprafață. În fond a fost o revenire la adevărul propovăduit dar părăsit; în formă însă trebuia a-i da cadre pentru dănuire. De aceea vine deciziunea de a sărbători aniversarea acestei reveniri, și de aici însemnătatea ei de pare că ar întrece pe cea a sinodului ecumenic.

Dacă ne întrebăm unde a fost credința adevărată, adică ortodoxia, referitor la cultul icoanelor, în răsărit sau apus, trebuie să constatăm că până când episcopul Romei a propovăduit-o totdeauna trează, vie și statornică, adică aceeași, în răsărit a fost trează numai până la iconoclaști, cu aceștia a căzut în erezie. Nu numai atât, dar tot timpul — peste un veac cât Bizanțul cu dependențele lui se frământa și defectiona dela adevăr — episcopul Romei, urmașul Sf. Petru, repeta stăruitor același cântec de adevărată credință neștirbită și indefectibilă. Papii conștienți de misiunea lor arată mereu adevărul, în schimb uneori sunt amenințați cu armele.

E firesc deci ca revenind odată răsăritul la adevăr, la adevărata ortodoxie sau dreapta credință, arătată de atâtea ori și atât de strălucit de papii dela Roma în tot timpul acesta, să sărbătorească triumful. Cea dintâiu sărbătorire a fost — după socotelile calendarului nostru de azi — în 19 Februarie 842, zi de Duminecă și totodată și întâia Duminecă din post.

Obiectul sărbătoririi a fost ortodoxia, adică dreapta credință în genere și cea referitoare la icoana în spe-

cie, care în orient fusese în vigoare înainte de iconoclaști, iar în apus mereu în vigoare.

Pe motivul că toată neînțelegerea fusese răspândită cu forța atât de mult în popor, forma sărbătoririi restaurației, încă a luat un caracter de manifestație poporală, »panigyris tis orthodoxias« adică sărbătoarea poporală a credinței celei adevărate.

În concret se desfășură printr'o pociune săvârșită în afară de biserică, între liturghie și mănecă, mergând cu crucea și și cu sfintele icoane cântând până la un loc determinat unde se citea »Synodikon«-ul. Acesta trebuia să conțină mărturisirea credinței din sinoadele ecumenice de mai înainte, apoi laudele sfinților, și în urmă urările de bine pentru împărat și patriarh, adică acel »mulți ani« și »întru mulți ani stăpâne«, adică »polychronion«, și Dumnezeu să facă imperiul durabil, tare și sfânt. În timpul cât se citea acesta împăratul stătea în picioare.

Cu vremea lucrurile s'a schimbat. Mai întâiu s'au modificat, apoi au dispărut. În biserica imperială rusească sinodiconul se schimbasesc într'un imn de laudă la adresa celor morți, și de urări de bine la adresa celor vii din familia domnitoare. În urmă tot caracterul poporal al serbării a dispărut.

Fondul, obiectul, a rămas.

În concluzie: cine sărbătorește duminica ortodoxiei, proslăvește credința Romei, mereu aceeași, și — cel puțin pentru trecut — revenirea bisericii bizantine la credința Romei, care este adevărata ORTODOXIE.

G. S.

Postul creștinesc

Ne găsim iar în fața unui NU; repetat și de lungă durată, dar bine cunoscut din trecut, este postul paștelui. Timp de pocăință în genere, timp de reglementare și de înălțare a situației noastre sufletești, și tot atunci, ba tocmai pentru marea cauză a sufletului, vreme potrivită pentru o sistematică, nu neglijare ci, reglementare prin privațiuni a vieții trupului în special, și în concret timpul unei regulate rețineri dela anumite alimente.

E știut cum valoarea unui lucru stă în puterea lui de mijlocire. Se recere însă pricepere, adică să fie cine să judece și să prețuiască această putere. Pasările, ființe viețuitoare cu un rost bine determinat, ridică cu multă sânguință un paiu și o pană din drum, lăsând la o parte eventualul ban prezent printr'o monedă rătăcită. Omul trecător însă va nesocoti cu desăvârșire paiul sau pana, dar se va interesa de monedă. Pentru o ființă viețuitoare dar nerațională zicem cu tot dreptul că nu face moneda, nu-i cunoaște puterea de mijlocire; pasărea culege paiul într'o anumită vreme pentru că-i trebuie la clădirea cuibușorului ei. Dar înzadar am întreba-o, căci ea, vorba

Sfântului Augustin, nu știe nici să întrebe nici să răspundă, deoarece nu are în frunte mintea vestitoare. Trece și-și urmează cursul bine determinat, dar pe care nici îl cunoaște nici îl hotărăște. Alta este mintea diriguitoare care în acel domeniu a hotărât așa, și numai așa.

Ființelor raționale Creatorul le-a împărțit și darul priceperii, pentru ca în felul acesta să-și cunoască rostul, și ce este mai mult, să conlucreze la urmărirea țintei, nu fără dare de seamă și răsplată.

La lumina acestor deosebiri, ușor de cunoscut, dintre ființele viețuitoare, valoarea lucrurilor capătă o statornicie încadrată în raza de prevedere. Animalul se alimentează acum, aci; pentru mâine nu are nicio preocupare, deci isprăvind pleacă liniștit. Va reveni mâine sau mai târziu, dar numai în momentul când va simți nevoia. Ființa rațională prevede și întocmește în merit. Ba mai mult, orientându-se după cunoștințe, prevede și reglementează partea opusă, exploatarea momentului neplăcut: ia medicina amară — din diferite domenii — în vederea îmbunătățirii situației de mai apoi. Acceptă privațiuni și deprinderi,

toate momente neplăcute, pentru binele trupesc; acceptă acelaș fel de lucruri pentru creșterea coeficientului de auto-determinare, căci biruința de sine și stăpânirea de sine, înseamnă odată creșterea puterii morale, adică asigurarea guvernării rațiunii și a randamentului de muncă aleasă.

E lămurit deci că schimbarea alimentelor de pe o zi pe alta, numai de dragul unei variațiuni, înseamnă a te supune unei porniri care ar dicta această variațiune. Până când schimbarea nu din motive de monotonie și poftă, ci din considerațiuni de prevedere față de acelaș trup, împrumută din nobleța raționalului. Va rămâne totuși deșartă, adică neducătoare la scop nobil, dacă prevederea se mărginește la estetica corporală. Ba mai mult, de vreme ce această estetică din firea ei niciodată nu este chemată să aibă supra-mație, poate să fie chiar dăunătoare.

Dacă prevederea îmbrățișează antrenamentul moral, în aceeași măsură omul nu va fi stăpânit, supus, căci cine știe să-și impună sau să accepte privațiuni, rămânând nu indiferent, ci impasibil, adică neînduplecat, nedoborât, este omul care cu siguranța biruinței poate conta pe sine și poate conta societatea pe el.

Iată valoarea postului!

Dacă ar fi numai atât, numai valoarea aceasta neîntrecută rațională, ar trebui să-l proslăvim din puteri, să-l apreciem și deprindem.

Dar să trecem cu un grad mai sus, căci creștinului pe deasupra rațiunii i-a răsărit lumina revelațiunii. În descoperire postul este poruncit și deprins cu o ținută pilduitoare; Sf. Pavel zice: »dacă măncarea smintește pe fratele meu, nu voi mănca carne în veci, ca să nu fac sminteală fratelui meu« (I. Cor. 8,13).

În traiul descoperirii postul și ajunul pe lângă valoarea rațională de antrenament, are meniri mai înalte referitoare la ordul supranatural, fie ca merit și răsplată, fie ca însemnătate. Are să arate convingerea despre însemnătatea și măreția lucrului, a sărbătoririi, a evenimentului, este pregătirea pentru semnificația spirituală a evenimentului. Aci e vie pilda Mântuitorului care însuși a deprins acest fel de traiu. Puterea și valoarea mijlocitoare a postului și ajunului este neîntrecută în traiul creștinesc. Numai cu post și rugăciuni se poate alunga un anumit fel de draci (Mat. 17,21). Cu post și ajun s'a pregătit Moisi în munte, cu post și ajun creștinul cerșește milostenia lui Dumnezeu.

Da, cu post și ajun, dar nu împreună cu regrete, ci cu bucurie, căci așa zice psalmistul că trebuie a sluji lui Dumnezeu; și nu cu arătare zgomotoasă, ci în taină »iară când ajunați, nu vă faceți triști ca cei fățarnici, că-și smolesc fețele lor ca să se arate oamenilor că ajună. Adevăr zic vouă că și-au luat plata lor. Iară tu când ajuni, unge capul tău și fața ta o spală ca să nu te arăți oamenilor că ajuni, ci Tatălui

tău celui ce este întru ascuns; și Tatăl tău, cel ce vede întru ascuns, va da ție la arătare« (Mat. 6,16—17). În felul acesta înțelegând spunea Sf. Francisc de Assisi că pentru binele ce-l așteaptă orice suferință-i este o plăcere.

Nu e mirare că Biserica în legiuirea ei ține la virtutea deprinderii postului, căci pentru noi creștinii în special, chestiunea postului nu se reduce la problema unei bucăți de carne, ci este strâns legată de problema întregului nostru rost pe pământ, cunoscută la lumina rațiunii și a revelațiunii; »deci ori de mâncăți, ori de beți, ori altceva de faceți, toate spre mărirea lui Dumnezeu să le faceți« (I. Cor. 10,31).

G. S.

Georges Goyau,

marele scriitor catolic, din 1922 membru al Academiei Franceze, e ales acum secretar perpetuu al acestei înalte instituțiuni. Născut în Orleans, la 1869, el urmează Școala normală în acest oraș. În timpul studiilor, împreună cu Henri Lorin, Pinon, frații Bruhnes, Leon Harmel, Albert de Mun, Eugène Duthoit etc., e cucerit de creștinismul social din enciclica »Rerum novarum« a Papii Leon XIII, și e unul din inițiatorii săptămânilor sociale, activ și în jurnalistică. Nu neglijează nici temeinicele studii științifice. La Școala franceză din Roma, unde e trimis pentru a-și completa studiile, publică »Tetrarhia romană«. Aici e amicul contelui Lefebvre de Behaine, ambasadorul Franței la Vatican, precum și al cardinalului Rampolla și scrie mult prețuite articole în »Journal des Débats«. Tot aici scrie: »Papa, catolicii și chestiunea socială« și »Vaticanul, Papii și civilizațiunea«. Brunetière, marele critic, îi propune să colaboreze la »Revue des Deux Mondes«. Aici întreprinde vasta anchetă asupra »Germaniei religioase« (5 vol.), precum și »Bismarck și Biserica« (4 vol.), lucrări epocale în istoria și viața contemporană. Ele sunt urmate de altele: »Vechea Franță și tânăra Germanie«, »A doua zi după unitate«, »Ideea de patrie și umanitarismul«, dar mai ales »Geneva, orașul bisericii«. În timpul războiului mondial, el se înrolează voluntar la Crucea roșie. După războiu publică în marea colecțiune »Istoria Națiunii Franceze« de sub direcția lui Gabriel Hanotaux, tomul VI. »Istoria religioasă«. Despre această lucrare a scris Em. Sa Cardinalul Baudrillart: »Niciodată n'am simțit mai mult ce e creștinismul în Franța și Franța în creștinism, ca cetind aceste pagini de Goyau«. La Academia Franceză e succesorul lui Denys Cochin. Discursul de recepțiune și l-a rostit la 15 Februarie 1923, cu răspuns de Alexandre Ribot. El e consultor la secțiunea istorică a Congregațiunii riturilor din Roma, președinte al Corporațiunii publiciștilor creștini, profesor de Istoria Misiunilor la Institutul Catolic din Paris. După cum scrie amicul nostru d. Joseph Ageorges, d. Georges Goyau prepară o monumentală Istorie a Misiunilor Catolice, care va fi înaltă cât catedrala de la Dakar (Africa) și largă cât strădaniile misionarilor răspândiți pe toată fața pământului.

I. Georgescu.

CRONICI

— **Mesajul de Crăciun al Cardinalului Verdier.** Dumnezeu, — a zis Papa către cardinalul Verdier, arhiepiscopul de Paris — la rugămintea iubitei sfinte mici din Lisieux, a avut bunătatea a Ne prelungi puțin zilele. E un har deosebit care ne dictează o datorie imperioasă, datoria de a continua cu mai multă putere decât ori când marea tradiție de dragoste maternă, care e aceea a Bisericii.

Înainte de această boală, Noi nu știam ce e durerea fizică. Noi o știm acum, și această dură experiență Ne face încă mai compătimitori față de toți cei ce sufer și mai cu seamă față de cei bolnavi sufletește. Din toate părțile, cei nenorociți se îndreaptă spre Noi; frații noștri separați, musulmanii, chiar păgânii, toți cari suferă moral Ne chiamă în ajutor. Oamenii foarte îndepărtați, în țara voastră, vă întind mâna.

Această priveliște a atâtor nenorociți, a atâtor rătăciți cari se îndreaptă spre Noi, Ne mișcă adânc. Și, în ajunul zilei când Noi vom fi chemați să dăm lui Dumnezeu seama de misiunea Noastră, Noi vom să adăogim la toate lucrările pe care Providența Ne-a îngăduit să le îndeplinim, un nou avânt de dragoste.

Dragostea, dragostea! aceasta e marea trebuință a ceasului de față; s'ar zice că oamenii nu se mai știu iubi. Nu se aude alt răsunset pe pământ decât al cuvintelor de ură și al strigătelor de război: luptă de clasă, război civil, război străin, prigoniri, măceluri!

Dacă Cristos ar reveni pe pământ, nu s'ar apleca asupra acestor nenorociți, El care n'a voit să stingă candela ce mai licăria, El care a spus cuvinte așa de mișcătoare despre mulțime: *Mi-e milă de popor*, El care n'a respins nici când pe un nevoiaș?!

Biserica încă numără printre cele mai frumoase tradiții ale ei dragostea pentru toți și mai cu seamă pentru cei mai nenorociți.

Noi nu vom trada această măreață tradiție. Nu se va putea nici când reproșa Papalității că a neglijat, în acest ceas de ură și de luptă, să răspândească comorile ei de iubire.

Nu uitați că Cristos nu s'a ferit nici când de cei ce întindeau spre el mâini rugătoare.

Un doctor omenos nu refuză o mână ce i se întinde cu durere. Bunul păstor din Evanghelie are mai mare grijă de oaia cea pierdută ca de cele nouăzeci și nouă de oi cari au rămas în țarc.

Da, trebuie să răspundem nobil, creștinește, cu o nemărginită dragoste celor ce ne chiamă: În numele lui Cristos, care vă iubește, vă salutăm. Dar ce voiți dela noi, ce așteptați dela noi?

Învățăturile voastre nu sunt ale noastre. Învățăturile noastre sunt ale lui Cristos și ale Bisericii, și voi bine știți că mucenicii noștri au murit pentru a le apăra, și că noi vom face ca și ei, dacă va fi nevoie.

Colaborare? Acțiunea noastră e pătrunsă de spiritualitate, pe voi vă mișcă materialismul. Și acest element spiritual care e sufletul nostru și adevărată binefacere pentru orice acțiune, voi îl repudiați. E cu puțință atunci să colaborăm?

Noi, creștinii, vrem să mângăiem și să ajutăm pe cei ce sufer, să înlesnim muncitorului revendicarea drepturilor sale, să pregătim pentru mâine în dreptate și în dragoste împăcarea tuturor oamenilor.

Dacă acest gest al mâinii întinse arată din partea voastră dorința de a cunoaște mai bine pe frații voștri

catolici, pentru a respecta mai bine, odată cu religia care-i inspiră, convingerile lor, simțămintele lor și lucrările lor, Biserica nu va pregeta de a face această operă de lumină... Și voi nu veți zăbovi a constata că ea poate să slujească cu putere fericirea tuturor. (La Croix du Dimanche, 26. 12. 1937).

— **Asasinarea lui Lo-Pa-Hong, președintele Acțiunii Catolice din Shanghai (China).** În recentele lupte chino-japoneze, răpus de doi chinezi necunoscuți prin mai multe gloanțe de revolver, căzu Lo-Pa-Hong, președintele Acțiunii Catolice din China, mai nou președintele Asociației civice din Shanghai, supranumit »Don Bosco de Nantao« și »Ozanam de Shanghai«. Din 1904 el începu să catehizeze pe cei săraci. Rezultatul acțiunii sale, din an în an tot mai rodnică, sunt cei 1500 de neofiți, 25 de cantine, 10.000 de botezuri. Din 25 Noemvrie 1934, el e membrul Comitetului permanent al Congreselor euharistice internaționale. În 1926 a fost la un asemenea congres în Chicago; iar la cel din Manilla el a însoțit pe Em. Sa Card. Dougherty. Dumnezeu să-l odihnească cu dreptii!

— **Catedrala din Colonia** e mai nou interesant descrisă de un călător american. »Din tot ce am văzut în Germania« — zice acest călător — »catedrala din Colonia mi-a făcut impresia cea mai puternică. Această mărturie concretă a credinței acestui popor stăpânește tot orașul. Ai impresia că orașul e zidit de jur împrejur numai pentru a o apăra«. După ce dă descrierea exactă a catedralei, continuă: »Ade-seori m'a izbit ideea, cât de zadarnică e lupta împotriva credinței întrupată în această catedrală. Ea va dăinui chiar când vrăjmașii ei nu vor mai fi de mult pe pământ. Câți cuceritori n'a văzut ea siluind pe oameni și trecând. Dar ea a rămas. Și ea a auzit glasul copiilor cerând iertare pentru păcatele părinților. Cufundat în astfel de meditații, eu am simțit o mare nădejde și o mare mângăiere. Totul trece, pare a zice acest monument, afară de Dumnezeu«.

— **Primind avizul („biglietto“) de cardinal** Em. Sa Pizzardo într'un avântat discurs arată marea lui fericire »asistând la ascensiunile continue ale sufletului Său prin unirea tot mai intimă cu adorabila Inimă a Mântuitorului, fiind de atâtea ori martorul asistenței văzute pe care Isus Christos o acordă locțiitorului său pe pământ«. Tot atunci a rostit un splendid discurs Em. Sa Card. Gerlier. După maică-sa, a spus acesta, papii sunt cei mai mari binefăcători ai săi. Neuitatul papă Pius X i-a dat o binecuvântare »specialissima« când el, atunci tânăr președinte al Acțiunii catolice a tinerilor francezi, i-a descoperit gândul de a intra în seminar și a se preoți. Vorbind apoi de actualul papă, Em. Sa zice: »În adevăr lui îi datoresc totul: privilegiul unic de a fi fost timp de opt ani, paznicul Grotei din Lourdes; marea favoare de a fi astăzi arhiepiscop de Lyon și deosebita cinste de a fi învesmântat cu purpura romană. Ce cuvinte m'ar putea achita de toate câte-i datoresc?« Frumoase și nobile cuvinte!

— **Episcopatul catolic al Americii de Nord**, întrunit în conferință anuală la Washington, răspunzând unei scrisori a episcopatului Spaniei, între altele scrie: »Noi Americanii avem față de voi o mare datorie de recunoștință. Altă dată, episcopatul spaniol a contribuit la salvarea lumii Apusene de primejdia Isla-

mului. Facă Domnul ca voi să fiți acea mare putere, care închide calea ateismului diabolic ascuns în viața socială sub masca nevinovăției».

— **Un deceniu dela moartea episcopului de Alba Regală Ottokar Prohászka.** Nu de mult s'au împlinit zece ani dela moartea lui O. P., teolog, filozof, sociolog, naturalist, orator distins într'o persoană. Lucrările sale principale, publicate încă pe timpul duhovniciei sale la Esztergom și a profesoratului său la universitatea din Budapesta sunt: »Dumnezeu și lumea«, »Cer și pământ«, »Concepția superioară a vieții«, »Meditații asupra evangheliei«, »Cultură și teorie«. Mai nou, urmașul său la catedra de teologie dogmatică, Prof. Anton Schütz i-a publicat operele complete în 25 de volume. Prin cărțile, studiile, articolele și încă și mai mult prin nenumăratele sale conferințe rostite în aproape toate centrele mai de seamă ale vechei Ungarii, O. P. a ferit intelectualitatea maghiară de primejdia scepticismului și a indiferentismului religios. În primăvara anului 1909, de pildă, el a ținut 100 de conferințe religioase în 8 orașe mari. Ca sociolog, el nu e numai doctrinar, ci și om de fapte. El e întemeietorul asociației religioase a Surorilor sociale, organizate după modelul terțiarelor benedictine, având 13.000 de membre, A murit sărac. Tot banul și-l da săracilor și nevoiașilor. Moartea lui, se știe, a fost o apoteoză. Un atac puternic de paralizie l-a doborât de pe amvon. Ultimele sale cuvinte au fost: »Favete linguis« (Tăceți în evlavie).

— **150 de scriitori catolici englezi s'au întrunit, scrie »Universe«** (19. 11. 37) în catedrala Westminster pentru a comemora pe patronul lor ceresc S. Francisc de Sales. Intre ei au fost: poeți, romancieri, critici, reporteri, autori de filme etc. »Avem neapărată nevoie« — le zise cardinalul Hinsley — »de unitate, de strângerea tuturor rândurilor. În concret, noi putem avea cele mai deosebite păreri politice — câtă vreme ele nu contrazic doctrinelor fundamentale ale credinței —, dar ceva toți avem comun: Biserica cu învățăturile ei bine definite, cu autoritatea, cu năzuințele ei firești; și tocmai aceste puncte fixe sunt astăzi cele mai trebuincioase. E deci de importanță decisivă să ne subordonăm cauzei comune«. Cardinalul anunță totodată fondarea unui birou de informații în palatul arhiepiscopal din Westminster. »Presa e astăzi un amvon puternic« — zice în continuare cardinalul — »ba în multe privințe mai puternică decât amvonul Bisericii. De aceea foarte mult doresc ca de pe amvonul Presei să puteți da o doctrină bună și să fiți în măsură de a înlătura greșelile înspăimântătoare ce stăpânesc și prăpădesc lumea de astăzi. Avem nevoie de un front de luptă unitar al scriitorilor catolici. Concentrați-vă toate puterile în presa religioasă și transformați-o într'un organ efectiv de gândire catolică și de evlavie creștinească«. Biroul de informații din chestiune are îndoitul scop: de a documenta cât mai temeinic pe scriitorii catolici asupra chestiunilor care-i preocupă și de a face comunicate exacte despre chestiunile catolice diferitelor publicații periodice.

Mulțumită. La fundațiunea Lucreția Frențiu a binevoit să mai contribuie Sora Cecilia Cornelia Maniu 2000 Lei, Școala Normală Română Unită 2000 Lei, D-na Aurelia Dr. Pop 500 Lei. Pentru cari donațiuni Reuniunea Sf. Maria exprimă cele mai vii mulțumiri.

BIBLIOGRAFIE

— **Anton Precup, Cuvântări ocazionale.** (Predici). Publicate de Dr. Emil Precup, directorul liceului P. Maior, Gherla 1937, 104 pagini în 8° mare, 30 lei.

D-l Dr. Emil Precup, distinsul nostru publicist, a făcut un nou gest de pietate, tipărind cuvântările funebre ale regretatului său părinte Anton, fost paroh în Rebrîșoara-Năsăud, protopop și arhidiacon onorar. Acest gest stă cu cinste alături de căminul cultural „Anton Precup“ din Rebrîșoara, de publicația închinată neuitatului său unchiu Gavril, reorganizatorul învățământului secundar românesc din Ardeal în primele zile ale întregirii naționale și animator neîntrecut pentru crearea unei clase de mijloc românești (industriași și comercianți), precum și alături de aceea ce cuprinde conștiințioasa dare de seamă a serbării desvălirii bustului lui P. Maior, patronul liceului din Gherla. Cu puține excepții, cuvântările ce le tipărește, sunt toate funebre, rostite la înmormântarea unor fruntași ca: Dr. Ioan Pop, vicarul Năsăudului; profesorii: L. Drăgan, Dr. A. P. Alexi, Iacob Pop; preoți: Gherasim Domide, martir național, Bistrița; Gr. Mureșan, Feldru; Basil Siddea, Mititeiu; a doctorilor: E. Filipan, V. Pascu; a mai mulți tineri și chiar săteni fruntași. Pline de idei sănătoase și mai ales de îndrumări practice și cuminiți în chestiunea cea mare a educației creștinești și naționale, aceste cuvântări vor fi de cel mai mare folos fraților preoți în via Domnului.

— **Ion Tenchea, Pe drumul unei credințe.** Timișoara, Cartea Românească, 1937, 170 pagini în 8°, 50 lei.

Autorul, doctor în drept din Paris, cu frumoasă cultură științifică și literară neo-latină întrunește în acest volum 19 articole, studii, conferințe, ținute sau publicate în ultimii zece ani în diferite centre ale Banatului. Ele sunt, cum și le caracterizează autorul însuși în al său Cuvânt înainte: crâmpie de durere și lumină; strigăt de alarmă; clocot de revoltă: sfântă și tinerească grijă; glas de mahnire; atitudine curajoasă împotriva vrăjmășiei anticreștine și antiromânești. Iată de ce atragem luarea aminte a cetitorilor noștri asupra acestui volum și iată pentru ce urăm tânărului autor ca asemenea indelefniciri să fie tot mai puțin ecou de sbucium îndurerat și cât mai mult întărire de credință și biruință prin muncă.

— **Dr. Victor Bojor, Canonicii diecezei gr. cat. de Gherla acum — Cluj—Gherla 1857—1937.** Biografii, cu un scurt istoric al înființării episcopiei și capitlului catedral din Gherla și 26 reproduceri fotografice. Cluj 1937, 276 pag in 8° preț 120 lei.

Implinindu-se în anul trecut opt decenii dela înființarea capitlului catedralei din Gherla, pâr. Victor Bojor, membru al acestui capitol și el, a socotit că e potrivit să întocmească un registru biografic al vechilor și actualilor titulari. Zis și făcut. Dar pentru ca acest registru să nu aibă soarta celui dela Blaj — dispărut de curând — s'a gândit să-l dea la tipar. După zece capitole introductive mai scurte, urmează 24 de biografii ale celor 24 de canonici căji are până în prezent această eparhie. Unele din aceste biografii au proporții de adevărate studii istorice. Aproape toate sunt împodobite și cu fotografii. Excepții sunt canonicii Ioan Gulovici și Ioan Supuranul, a căror portrete n'au putut fi aflate cu toată osteneala ce și-a dat autorul. Fiindcă în eparhia noastră sunt multe parohii care odinioară aparțineau eparhiei de Gherla, nu e exclus să se fi păstrat undeva portretele ori fotografiile lor. Frații preoți cari știu ceva în această privință, sunt rugați să binevoască a comunica pâr. Victor Bojor, care se angajează să le confecționeze clișeele respective.